

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АСОЦІАЦІЯ ФАРМАЦЕВТІВ УКРАЇНИ»**

Ідентифікаційний код юридичної особи: 43359310

Місцезнаходження: Україна, 01015, місто Київ, вулиця Академіка Богомольця, будинок 7/14,
приміщення 182, к. 83

Вих. 372/2026 від 08.10.2026 року

**Начальнику
Харківської обласної військової адміністрації**

СИНЕГУБОВУ О.В.

**щодо організації військової підготовки
здобувачів вищої освіти за медичними
та фармацевтичними спеціальностями
в Харківській області**

Шановний Олеже Васильовичу!

Громадська організація «Асоціація фармацевтів України» (далі – АФУ, Асоціація), представлена у Раді громадського контролю при Національній службі здоров'я України, Громадській раді при Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками та Експертно-апеляційній раді з питань ліцензування при Державній регуляторній службі України, засвідчує Вам свою повагу та звертається щодо регіонального опрацювання пропозицій Асоціації стосовно організації військової підготовки здобувачів вищої освіти за медичними та фармацевтичними спеціальностями, з урахуванням особливостей Харківської області як прифронтового регіону.

Законом України від 16 липня 2025 року № 4538-IX внесено зміни до статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу». Відповідно до цих змін громадяни України, які здобувають вищу освіту за медичними та фармацевтичними спеціальностями, придатні до військової служби за станом здоров'я та пройшли професійно-психологічний відбір, проходять військову підготовку за програмою підготовки офіцерів запасу медичної служби. Порядок проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2012 року № 48, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2025 року № 1612 передбачає загальний обсяг підготовки 44 кредити Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС): 37 кредитів дисципліни «Військова підготовка» та 7 кредитів навчального збору тривалістю 30 діб. Відповідна дисципліна для здобувачів зазначених спеціальностей вивчається протягом третього–п'ятого років навчання.

АФУ підтримує підготовку майбутніх медичних і фармацевтичних фахівців для потреб оборони держави. Досвід повномасштабної війни підтверджує важливість належної організації медичної допомоги та евакуації, обліку, зберігання й постачання лікарських засобів і медичних виробів, управління запасами медичного майна та безперервності медичної логістики. Однак запровадження обов'язкової підготовки не повинно зводитися до формального відкриття нових військових кафедр при кожному медичному чи фармацевтичному закладі вищої освіти без оцінки реальної потреби, спроможності чинної системи, вартості та безпекових ризиків.

Саме з цією метою Асоціація листом від 8 вересня 2026 року № 292/2026 звернулася до Прем'єр-міністра України з конкретною пропозицією територіальної моделі військової підготовки. Після отримання позицій Міністерства освіти і науки України (далі – МОН) та Міністерства оборони України (далі – МОУ) її подальше професійне опрацювання ініційовано листами АФУ від 8 жовтня 2026 року № 367/2026 до Командувача Медичних сил Збройних Сил

України та № 368/2026 до заступниці Керівника Офісу Президента України Ірини Верещук. Звернення до Вас є продовженням цієї роботи на регіональному рівні.

Асоціація пропонує розглянути територіальну модель, за якої військову підготовку здобувачів кількох медичних і фармацевтичних закладів вищої освіти організовує уповноважений вищий військовий навчальний заклад або військовий навчальний підрозділ закладу вищої освіти, а окремі практичні компоненти програми за наявності належних правових підстав можуть проводитися із використанням спільних територіальних навчально-практичних баз. Одним із можливих видів такої бази є вже створена матеріально-технічна інфраструктура центрів підготовки громадян до національного спротиву; можуть оцінюватися й інші належним чином обладнані державні або комунальні об'єкти. Йдеться не про заміну системи підготовки офіцерів запасу, а про можливість ефективніше використовувати наявні приміщення, майданчики, тренажери та інше оснащення без дублювання однакової інфраструктури в кожному закладі освіти.

У запропонованій моделі відповідний вищий військовий навчальний заклад або військовий навчальний підрозділ залишається суб'єктом військової підготовки та відповідає за її програму, кадрові і методичне забезпечення, призначення викладачів, проведення занять, оцінювання результатів, контроль якості, організацію навчального збору, випускного іспиту, атестацію та належне оформлення результатів підготовки. Медичний або фармацевтичний заклад вищої освіти забезпечує включення військової підготовки до освітнього процесу, формування навчальних груп, погодження навчальних планів і розкладу та участь у викладанні фахових компонентів. Територіальна навчально-практична база за умови встановленої правової можливості надає приміщення, обладнання та окремі види організаційного, матеріально-технічного або інструкторського забезпечення під контролем уповноваженого суб'єкта військової підготовки. Центр підготовки громадян до національного спротиву не набуває статусу військового навчального підрозділу і не отримує повноважень щодо проведення атестації або присвоєння військових звань.

Для забезпечення чіткого розподілу функцій АФУ запропонувала після підтвердження правомірності та доцільності моделі опрацювати типовий механізм договірної взаємодії між уповноваженим військовим навчальним закладом чи підрозділом, медичним або фармацевтичним закладом вищої освіти та власником чи користувачем відповідної навчально-практичної бази. Такий договір мав би визначати види практичних занять, навчальний графік, відповідальних осіб, кадрові забезпечення, використання майна, умови безпеки й укриття, перевезення здобувачів, облік результатів, контроль якості та порядок відшкодування обґрунтованих витрат. Це пропозиція щодо подальшого нормативного опрацювання, а не твердження про можливість укладення такого договору для підготовки офіцерів запасу вже зараз.

Для прифронтових і переміщених закладів Асоціація пропонує окрему гнучку організацію практичного навчання: можливість визначати безпечніше місце проведення занять у межах області або в іншому регіоні, проводити окремі практичні компоненти блочно-інтенсивним методом, зменшувати частоту переміщень небезпечними маршрутами та оперативно змінювати місце чи графік навчання в разі погіршення безпекової обстановки. Такі рішення повинні ґрунтуватися на оцінці загроз, місткості укриттів, транспортної доступності, резервного енергоживлення, зв'язку й медичного забезпечення. Їх реалізація не має змінювати встановлений обсяг програми, вимоги до результатів навчання та процедури атестації.

Ще одна складова пропозицій полягає в тому, щоб перед створенням нових військових навчальних підрозділів провести порівняльний організаційний та фінансово-економічний аналіз щонайменше двох варіантів: розвитку окремих військових навчальних підрозділів при закладах освіти та використання чинних уповноважених військових навчальних закладів і підрозділів у поєднанні зі спільними територіальними базами для окремих практичних компонентів. Аналіз має охоплювати прогнозовану кількість здобувачів, кадрові потреби, обладнання, приміщення,

укриття, охорону, енергоживлення, логістику, утримання та витрати на забезпечення безпеки. Мета – встановити, де справді потрібно створювати новий підрозділ, а де наявні спроможності дають змогу досягти належної якості без необґрунтованих витрат.

У фінансовій частині Асоціація порушила питання правомірного державного фінансування або співфінансування тієї навчально-матеріальної інфраструктури, яка після відповідних рішень може бути залучена до виконання загальнодержавної програми підготовки офіцерів запасу. Такі витрати не мають автоматично перекладатися виключно на бюджети прифронтових громад і заклади освіти, які вже несуть значне навантаження через війну. Фінансова модель може опрацьовуватися лише після визначення законних підстав, розпорядників, джерел коштів і механізмів недопущення нецільового чи подвійного фінансування.

Для впровадження запропонованої моделі АФУ ініціювала опрацювання можливих змін до Порядку № 48, який регулює підготовку офіцерів запасу, та, за необхідності, до Порядку створення та функціонування центрів підготовки громадян до національного спротиву, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2025 року № 478. У первинному зверненні Асоціація також пропонувала оцінити доцільність пілотного проєкту та, лише якщо підзаконного регулювання виявиться недостатньо, потребу точкових змін до статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу». Після розгляду звернення центральними органами АФУ вважає першочерговим не негайне впровадження цих заходів, а отримання професійного висновку, проведення правової та фінансово-економічної оцінки і визначення необхідного обсягу нормативних змін.

Міністерство освіти і науки України у листі від 17 вересня 2026 року № 1/19986-26, адресованому Міністерству оборони України за результатами розгляду звернення АФУ від 8 вересня 2026 року № 292/2026, підтримало пропозицію щодо територіальної моделі військової підготовки медичних і фармацевтичних здобувачів. МОН окремо підтримало опрацювання типової форми договору в частині організаційного, матеріально-технічного чи інструкторського забезпечення освітнього процесу та можливість гнучкої практичної підготовки прифронтових і переміщених закладів із проведенням занять блочно-інтенсивним методом у безпечних умовах. МОН висловило готовність долучитися до опрацювання такої моделі.

Разом із цим МОН зазначило, що доцільність створення нових військових навчальних підрозділів має оцінюватися Міністерством оборони України спільно з Міністерством охорони здоров'я України (далі – МОЗ) та МОН з урахуванням кількості здобувачів, спроможності чинної мережі, кадрового складу та безпекової ситуації. Правомірність використання комунальних центрів як бази практичних компонентів підготовки офіцерів запасу потребує додаткового опрацювання, зокрема за участю Міністерства юстиції України. МОН не підтримало започаткування окремого міжрегіонального пілотного проєкту на цьому етапі через відсутність бюджетних коштів та звернуло увагу на бюджетно-правові обмеження фінансування центрів і ризик подвійного фінансування. Відповідно, підтримка загального підходу не є погодженням його фактичного впровадження без необхідних правових рішень.

Міністерство оборони України у відповіді на звернення АФУ № 292/2026 підтвердило, що чинне законодавство не вимагає створювати окремий військовий навчальний підрозділ при кожному закладі медичного або фармацевтичного профілю, а Порядок № 48 передбачає механізми підготовки здобувачів закладів, які не мають власного військового навчального підрозділу. МОУ також підтвердило, що запропонована Асоціацією модель не передбачає надання центрам статусу суб'єктів військової підготовки, однак спеціального механізму використання їхньої матеріально-технічної бази для програми підготовки офіцерів запасу чинними нормативно-правовими актами не визначено.

За позицією МОУ, запровадження моделі потребує попереднього комплексного опрацювання її доцільності, організаційної та фінансово-економічної спроможності, вимог до місць практичних занять, порядку використання майна, відповідальності за безпеку, контролю якості та фінансування. На теперішньому етапі Міністерство вважає передчасними започаткування пілотного проєкту, розроблення типової форми тристороннього договору, визначення спеціального механізму фінансування та нормативне запровадження використання центрів. Достатніх підстав для змін до статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» МОУ наразі не вбачає. Цю позицію АФУ враховує: подальші рішення мають прийматися після, а не замість належної фахової, правової та фінансової оцінки.

З огляду на викладене звернення Асоціації до Харківської обласної військової адміністрації (далі – ХОВА) не є проханням уже тепер дозволити навчання офіцерів запасу на базі центрів підготовки громадян до національного спротиву чи виділити для цього кошти. Ми пропонуємо сформулювати належно обґрунтовану регіональну позицію, що дозволить уповноваженим центральним органам оцінити застосовність територіальної моделі до реальних умов Харківщини.

Харківська область перебуває в умовах підвищених воєнних загроз: повітряних тривог, ракетних та безпілотних атак, ризиків пошкодження освітньої й енергетичної інфраструктури та ускладнення транспортного сполучення. Організація регулярного переміщення навчальних груп, концентрація здобувачів і викладачів в одному постійному місці та створення нової спеціалізованої інфраструктури без належної оцінки її захищеності можуть формувати додаткові ризики. Для Харківського національного медичного університету, Національного фармацевтичного університету та інших заінтересованих закладів важливо визначити модель, яка одночасно забезпечить повний обсяг практичної підготовки, належну якість і реальну безпеку.

З огляду на викладене просимо Вас:

1. Доручити відповідним структурним підрозділам Харківської обласної військової адміністрації в межах їхніх повноважень опрацювати конкретні пропозиції АФУ щодо територіальної моделі військової підготовки та визначити підрозділ, відповідальний за координацію підготовки узагальненої регіональної позиції.

2. Організувати робочу нараду за участю структурних підрозділів ХОВА, представників профільних медичних і фармацевтичних закладів вищої освіти та АФУ, запросивши за згодою Харківську обласну раду, Комунальну установу Харківської обласної ради «Обласний центр підготовки громадян до національного спротиву», представників уповноважених військових навчальних закладів і підрозділів, а також представників МОУ, МОН, МОЗ та Командування Медичних сил Збройних Сил України. Предметом наради визначити саме можливість організації окремих практичних компонентів на спільних територіальних базах за збереження всіх повноважень за уповноваженими суб'єктами військової підготовки, її правові передумови, безпекові обмеження та можливі альтернативи.

3. У межах компетенції ХОВА звернутися до заінтересованих закладів освіти з пропозицією надати узагальнені відомості про прогнозовану кількість здобувачів, їх територіальний розподіл, наявні матеріально-технічні можливості та потреби, а до компетентних органів військового управління – з пропозицією оцінити спроможність чинної мережі військових навчальних закладів і підрозділів забезпечити відповідну підготовку. Використати отримані відомості для визначення регіональної потреби без підміни повноважень цих органів.

4. Сприяти оцінці безпекових та організаційних умов проведення практичної підготовки здобувачів прифронтових і переміщених закладів: можливості використання безпечніших місць навчання в області або поза її межами, проведення окремих занять інтенсивними блоками, доступності укриттів, транспорту, резервного живлення та зв'язку, а також порядку реагування на зміну безпекової ситуації. Узагальнені результати запропонувати врахувати під час міжвідомчого опрацювання майбутньої моделі.

5. У взаємодії з Харківською обласною радою розглянути можливість отримання від обласного центру підготовки громадян до національного спротиву та інших заінтересованих державних і комунальних установ інформації про наявну навчально-практичну інфраструктуру. За результатами підготувати пропозиції щодо її потенційного використання лише в разі підтвердження правомірності, необхідності та належного нормативного врегулювання такого механізму.

6. У межах компетенції структурних підрозділів ХОВА узагальнити регіональні витрати та інфраструктурні потреби, пов'язані з можливими моделями підготовки, і визначити питання, які потребують окремої фінансово-економічної та бюджетно-правової оцінки МОУ, МОН, МОЗ, Міністерства фінансів України та інших уповноважених органів. Наголосити на недоцільності необґрунтованого покладення витрат загальнодержавної підготовки виключно на бюджети прифронтових громад.

7. За результатами регіонального опрацювання розглянути можливість направити до Міністерства оборони України, Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України узагальнені пропозиції Харківської області щодо оцінки територіальної моделі АФУ, зокрема необхідності: визначення умов використання територіальних навчально-практичних баз; правового регулювання взаємодії учасників і використання майна; адаптації організації практичної підготовки для прифронтових і переміщених закладів вищої освіти; порівняння моделей за вартістю й ефективністю; визначення законних джерел фінансування. Окремо запропонувати розгляд можливих змін до Порядку № 48 та, за необхідності, Порядку № 478 лише після завершення відповідного фахового і правового аналізу із залученням Міністерства юстиції України.

8. Передбачити можливість участі представників Асоціації фармацевтів України у робочих консультаціях, зокрема для врахування практичних потреб фармацевтичного забезпечення Збройних Сил України, організації постачання медичного майна, обліку лікарських засобів та медичної логістики під час визначення змісту майбутньої підготовки уповноваженими органами.

9. Повідомити Асоціацію у встановленому законодавством порядку про результати розгляду цього звернення, визначений відповідальний структурний підрозділ, можливість проведення робочої наради та подальші заходи в межах повноважень ХОВА.

Підкреслюємо, що кінцева мета пропозицій АФУ – не зменшення обсягу військової підготовки і не відмова від створення військових навчальних підрозділів там, де вони справді необхідні. Йдеться про обґрунтований вибір між створенням нової інфраструктури й використанням наявних спроможностей, збереження відповідальності уповноважених суб'єктів за якість і результати підготовки, врахування воєнних ризиків та формування кадрового резерву, здатного виконувати завдання медичного й фармацевтичного забезпечення Збройних Сил України. Переконані, що врахування реальних потреб і безпекових особливостей Харківської області дозволить надати центральним органам державної влади конкретні дані для професійного опрацювання запропонованої моделі до прийняття масштабних організаційних та бюджетних рішень. Асоціація готова долучитися до цієї роботи.

Додатки:

1. Копія листа Міністерства освіти і науки України від 17.09.2026 № 1/19986-26, адресованого Міністерству оборони України, щодо розгляду звернення ГО «Асоціація фармацевтів України» від 08.09.2026 № 292/2026 – на 2 арк. в 1 прим.

2. Копія відповіді Міністерства оборони України на звернення ГО «Асоціація фармацевтів України» від 08.09.2026 № 292/2026 щодо організації військової підготовки здобувачів медичних та фармацевтичних спеціальностей – на 3 арк. в 1 прим.

**З повагою,
Голова Організації
Голова Правління Організації**

Анастасія РИЖУК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МОН

проспект Берестейський, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21
E-mail: mon@mon.gov.ua, сайт: www.mon.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 38621185

від _____ 20__ р. № _____

На № _____ від _____ 20__ р.

Міністерство оборони України

Про розгляд листа

Міністерство освіти і науки України в межах компетенції розглянуло лист громадської організації «Асоціація фармацевтів України» від 08 вересня 2026 року № 292/2026, який надійшов до розгляду згідно з листом Секретаріату Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2026 року № 26434/0/2-26.

За результатами розгляду інформуємо про таке.

1. МОН підтримує пропозицію заявника щодо утворення територіальної моделі організації військової підготовки здобувачів вищої освіти за медичними і фармацевтичною спеціальностями.

2. Аналіз доцільності утворення нових військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти здійснюється Міноборони спільно з МОЗ та МОН. При цьому повинні враховуватися демографічні показники здобувачів вищої освіти, спроможність наявної мережі ВНП ЗВО, наявність викладацького складу з бойовим досвідом та безпекова ситуація в регіонах. Наразі доцільним є утворення військового навчального підрозділу Національного медичного університету імені О.О.Богомольця.

3. Проведення фінансово-економічного аналізу утворення нових ВНП ЗВО не належить до компетенції МОН.

4. Реалізація пропозиції внесення змін до Порядку проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 лютого 2012 року № 48, щодо використання матеріально-технічної бази центрів підготовки громадян до національного спротиву комунальної форми власності потребує вивчення щодо правомірності її запровадження актом Уряду, із залученням до цього Міністерства юстиції України.

5. Опрацювання змін до Порядку створення та функціонування центрів підготовки громадян до національного спротиву, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2025 року № 478, щодо використання центрів як територіальної навчально-практичної бази без надання їм статусу військового навчального підрозділу та без передачі повноважень щодо атестації

МОН № 1/19986-26 від 17.09.2026

Підписав(-ла): Трофименко Микола Валерійович
Сертифікат: 04AF212836405D990400000090743C00699FF000
Дійсний: з 14.04.2026 12:58:10 по 14.04.2028 12:58:10

здобувачів чи присвоєння військових звань, не належить до повноважень МОН. Крім того, центри не є суб'єктами, які підлягають ліцензуванню на провадження освітньої діяльності, визначеною статтею 43 Закону України «Про освіту», та згідно зі статтею 18 Закону України «Про освіту» не провадять освітню діяльність з підвищення кваліфікації працівників, обов'язковість якої передбачена законом.

6. МОН підтримує пропозицію заявника в частині опрацювання типової форми договору між закладом вищої освіти та центром підготовки громадян до національного спротиву в частині здійснення окремих видів організаційного, матеріально-технічного чи інструкторського забезпечення освітнього процесу.

7. МОН підтримує пропозицію заявника щодо організації гнучкої практичної підготовки для прифронтових і переміщених ЗВО із можливістю проведення польових вишколів та практичних занять блочно-інтенсивним методом (у формі навчальних зборів чи інтенсивів) на базі безпечних центрів підготовки громадян до національного спротиву або в безпечних укріпленнях.

8. Започаткування пілотного проекту територіальної моделі у декількох регіонах, зокрема із залученням областей, у яких функціонують медичні та фармацевтичні заклади вищої освіти і центри підготовки громадян до національного спротиву, включаючи прифронтові регіони, вважаємо недоцільним з огляду на відсутність на це бюджетних коштів та вже існуючої практики центрів підготовки громадян до національного спротиву в безпечних регіонах з вивчення предмету «Захист України» школярами з прифронтових територій.

9. Державне фінансування центрів підготовки комунальної форми власності суперечить бюджетному законодавству, потребує залучення до вивчення цього питання Міністерства фінансів України та може бути розцінено контролюючими органами (Держаудитслужбою, Рахунковою палатою) як нецільове використання бюджетних коштів або подвійне фінансування, оскільки бюджетні кошти мають використовуватися суворо за цільовим призначенням відповідно до затвердженого кошторису та паспортів бюджетних програм.

10. На думку МОН потреби внесення змін до статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» немає.

МОН готове долучитись до проведення заходів з опрацювання утворення територіальної моделі організації військової підготовки здобувачів вищої освіти за медичними і фармацевтичною спеціальностями, запропонованої громадською організацією «Асоціація фармацевтів України».

Заступник Міністра

Микола ТРОФИМЕНКО

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

проспект Повітряних Сил, 6, м.Київ,
03168
тел.: (044) 230-73-30
E-mail: admou@post.mil.gov.ua
web: www.mod.gov.ua
код згідно з ЄДРПОУ 00034022

MINISTRY OF DEFENCE OF UKRAINE

6, Povitrianykh Syl Avenue, Kyiv,
03168, Ukraine
phone: (044) 230-74-67
E-mail: admou@post.mil.gov.ua
web: www.mod.gov.ua

№ _____ від _____ 20__ р.

Громадська організація “Асоціація фармацевтів України”

На № 292/2026 від 08.09.2026

Міністерством оборони України на виконання доручення Прем'єр-міністра України спільно з визначеними виконавцями опрацьовано питання, порушене у зверненні Громадської організації “Асоціація фармацевтів України” (далі – Асоціація фармацевтів), щодо вдосконалення організації військової підготовки здобувачів вищої освіти за медичними та фармацевтичними спеціальностями.

За результатами опрацювання повідомляємо про таке.

Відповідно до статті 11 Закону України “Про військовий обов'язок і військову службу” громадяни України, які здобувають вищу освіту за медичними та фармацевтичними спеціальностями, придатні до військової служби за станом здоров'я та пройшли професійно-психологічний відбір, проходять військову підготовку за програмою підготовки офіцерів запасу. Порядком проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.02.2012 № 48 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 05.12.2025 № 1612) (далі – Порядок) визначено організаційні засади проведення такої військової підготовки.

Існуюча система нормативно-правового регулювання передбачає здійснення військової підготовки громадян за програмою підготовки офіцерів запасу вищими військовими навчальними закладами та військовими навчальними підрозділами закладів вищої освіти (далі – ВВНЗ, ВВП ЗВО). При цьому чинне законодавство не встановлює необхідності утворення окремого військового навчального підрозділу в кожному закладі вищої освіти, в якому здійснюється підготовка здобувачів за медичними або фармацевтичними спеціальностями. Порядком передбачено механізми організації військової підготовки здобувачів закладів вищої освіти, які не мають власних військових навчальних підрозділів. У зв'язку з цим питання щодо утворення нових

ДОКУМЕНТ СЕДО
Сертифікат 3F1FC22062171FDF04000000D02C00004FC40500
Підписувач Кас'яненко Максим Вікторович
Дійсний з 19.06.2026 11:52:15 по 19.06.2027 11:52:15

Міністерство оборони України

220/7/ВихЗВГ/29 від 05.10.2026 17:03

військових навчальних підрозділів має вирішуватися з урахуванням фактичної потреби, чисельності здобувачів освіти, територіального розміщення закладів освіти, спроможностей існуючої мережі вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів, їх кадрового і матеріально-технічного забезпечення, а також безпекової ситуації.

Щодо використання центрів підготовки громадян до національного спротиву як територіальної навчально-практичної бази.

Згідно із Законом України “Про основи національного спротиву”, відповідні центри є закладами, призначеними для здійснення підготовки громадян України до національного спротиву. Цей закон визначає окремі завдання таких центрів, порядок їх утворення, функціонування, матеріально-технічного забезпечення та фінансування. Отже, підготовка громадян до національного спротиву та військова підготовка громадян за програмою підготовки офіцерів запасу є нормативно відокремленими складовими підготовки громадян України до військової служби. Такий поділ, зокрема, закріплений статтею 8 Закону України “Про військовий обов’язок і військову службу”.

Запропонована у зверненні модель передбачає використання центрів не як суб’єктів військової підготовки, а як матеріально-технічної та навчально-практичної бази для проведення окремих практичних занять із збереженням за відповідним ВВНЗ або ВНП ЗВО повноважень щодо реалізації програми, кадрового забезпечення, оцінювання результатів навчання, контролю якості, організації навчального збору, випускного іспиту та атестації.

Водночас чинними нормативно-правовими актами не передбачено спеціального механізму використання вказаних вище центрів як навчальної матеріально-технічної бази для виконання окремих компонентів програми підготовки офіцерів запасу. Тому можливість запровадження такого механізму потребує не лише оцінки його організаційної доцільності, а й окремого нормативно-правового врегулювання, зокрема в частині визначення місця проведення практичних занять, вимог до відповідної навчально-матеріальної бази, відповідальності за організацію та безпеку навчання, порядку використання майна, контролю якості підготовки та фінансування відповідних заходів.

На цьому етапі не вбачається достатніх підстав для внесення змін до статті 11 Закону України “Про військовий обов’язок і військову службу”, оскільки питання щодо можливого використання додаткової матеріально-технічної бази саме по собі не передбачає зміни визначених законом суб’єктів та основних засад військової підготовки.

Стосовно фінансового забезпечення слід ураховувати, що відповідно до чинної редакції Закону України “Про основи національного спротиву”, фінансування діяльності центрів здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів та Державного бюджету України, а центри можуть

отримувати додаткове фінансування з інших не заборонених законодавством джерел. Міністерство оборони України також наділене повноваженням здійснювати фінансування таких центрів. Водночас зазначені положення стосуються виконання центрами завдань у сфері підготовки громадян України до національного спротиву та самі по собі не встановлюють механізму фінансування проведення на їх базі практичних занять за програмою підготовки офіцерів запасу. Тому питання щодо окремого державного фінансування або співфінансування матеріально-технічного забезпечення центрів саме для забезпечення зазначених занять може предметно опрацьовуватися після прийняття рішення щодо доцільності та нормативно-правової можливості застосування відповідної моделі, з урахуванням фактичної потреби в коштах, стану матеріально-технічної бази, кількості здобувачів та обсягу відповідної підготовки.

Також слід звернути увагу на необхідність забезпечення належних та безпечних умов військової підготовки здобувачів освіти, у тому числі тих, які навчаються у переміщених закладах вищої освіти або закладах, розташованих у регіонах із підвищеним рівнем безпекових ризиків. Питання визначення форм, місць та графіків практичної підготовки має вирішуватися насамперед із забезпеченням установленого обсягу та якості підготовки і дотриманням вимог безпеки.

Водночас започаткування окремого пілотного проєкту територіальної моделі, розроблення типової форми тристороннього договору, визначення спеціального механізму фінансування та нормативного визначення можливості використання центрів у програмі підготовки офіцерів запасу є передчасними.

Таким чином, пропозиції Громадської організації “Асоціація фармацевтів України” щодо підвищення ефективності використання наявної навчально-матеріальної інфраструктури, урахування особливостей прифронтових і переміщених закладів вищої освіти та недопущення необґрунтованого використання матеріально-технічної бази взяті до уваги.

Разом з тим запровадження запропонованої територіальної моделі в частині використання центрів підготовки громадян до національного спротиву для проведення окремих практичних компонентів програми підготовки офіцерів запасу в чинному нормативно-правовому полі не передбачено та потребувало б попереднього комплексного опрацювання доцільності, організаційної і фінансово-економічної спроможності та, у разі прийняття рішення про її запровадження, відповідного нормативно-правового врегулювання.

Тимчасовий виконувач обов’язків директора Департаменту
військової освіти і науки Міністерства оборони України
полковник

Максим КАС’ЯНЕНКО